

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, v právnej veci žalobcu: **G.** IČO: X., proti žalovanému: **C.**, IČO: X. **o zaplatenie 21 910 681,-- Sk s prísl.**, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 57 Cb 5/1999-380, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. januára 2008 č. k. 2 Obo 46/2007-457, rozhodol

t a k t o :

Rozsudok odvolacieho súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Na odvolanie žalovaného odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo žalobe vyhovené, zmenil tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd v odôvodnení konštatoval obsah predchádzajúcich rozhodnutí súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu a osobitne sa zaberá obsahom predchádzajúceho rozhodnutia dovolacieho súdu. Odvolací súd v odôvodnení uviedol nasledujúce skutkové, ako aj právne závery:

Z ustanovenia § 131 ods. 1 Exek. por. Platného v čase začatia exekučného konania vyplýva, že exekúciu predajom cenných papierov možno realizovať tak, že exekútor spíše tieto cenné papiere podľa ustanovení o predaji hnutelných vecí a odníme ich, alebo dá príkaz na pozastavenie práva nakladať s cennými papiermi povinného podľa osobitného predpisu. Súdna exekútorka dňa 01. 07. 1997 s odkazom na ust. § 27 zák. č. 600/1992 Zb. v znení neskorších zmien žiadala o zaregistrovanie pozastavenia výkonu práva nakladať so zaknihovanými cennými papiermi emitenta O., v počte 47 659 ks, na dobu uvedenú v upovedomení o začatí exekúcie (č. l. 8). S., výpisom ku dňu 08. 07. 1997 požiadavku na službu zákaz predaja cenných papierov akceptovalo s dátumom platnosti blokácie do 31. 12. 2005 (č. l. 13) a zaregistrovalo pozastavenie práv nakladať s cennými papiermi

s platnosťou do 31. 12. 2005, v prospech obchodníka s cennými papiermi identifikačné číslo X. (č. l. 16). Za tohto skutkového stavu nesporne zisteného v konaní, dovolací súd považoval za prvotnú otázku pre určenie zodpovednosti žalovaného za uplatnenú škodu zistenie, či žalovaný porušil povinnosť v zmysle ust. § 27 ods. 6 zákona o cenných papieroch č. 600/1992 Zb. v znení platnom v rozhodnom čase, keď dňa 24. 10. 1997 zaregistroval predaj zaknihovaných cenných papierov povinného na inú spoločnosť. V zmysle ust. § 133 Exek. por. platnom v rozhodnom čase všetky úkony exekútora pri nakladaní s cennými papiermi robí namiesto povinného exekútor a tieto úkony exekútor robí za povinného podľa osobitných predpisov. Takýmto osobitným predpisom je pre danú vec zákon č. 600/1992 Zb. v platnom znení v rozhodnom čase, podľa ktorého bola poverená exekútorka povinná konať. Z ustanovenia § 27 ods. 6 zák. o cenných papieroch v platnom znení v rozhodnom čase vyplýva, že ak stredisko vykoná registráciu prevodu zaknihovaného cenného papiera po dobu registrácie pozastavenia výkonu práva nakladať so zaknihovaným cenným papierom, poruší povinnosť. Porušenie povinnosti je viazané, ako konštatuje aj dovolací súd, na vykonanie registrácie prevodu zaknihovaného cenného papiera po dobu zaregistrovania pozastavenia výkonu práva nakladať so zaknihovaným cenným papierom. Úkon pozastavenia výkonu práva nakladať so zaknihovaným cenným papierom, urobený súdnou exekútorkou v súlade s ust. § 133 Exek. por., žalovaný realizoval s lehotou do 31. 12. 2005. V súlade s ust. § 133 Exek. por. súdna exekútorka zaslala žalovanému žiadosť zo dňa 08. 09. 1997 o odblokovanie zaknihovaných cenných papierov v počte 47 659 ks emitenta O. z dôvodu zadania príkazu na predaj cenných papierov obchodníkovi s cennými papiermi C. (č. l. 31, č. l. 187). Súdna exekútorka, ako oprávnená osoba, v zmysle Exekučného poriadku nakladať s cennými papiermi povinného, opätovne obsahove totožnú žiadosť o odblokovanie predmetných cenných papierov zopakovala na predpísanom tlačive strediska dňa 09. 09. 1997, s ktorým dátumom žalovaný (právny predchodca) žiadosť na vykonanej službe exekútorky prijal (č. l. 188). Požiadavka exekútorky na služby bola akceptovaná a realizovaná žalovaným, ako vyplýva z výpisu účtu majiteľa cenných papierov ku dňu 22. 10. 1997, ktorým žalovaný deklaruje pred vykonaním služby zákaz predaja akcií, požiadavku na zmenu, a to zrušenie nastaveného obmedzenia s dátumom platnosti blokácie 31. 12. 2005 a po vykonaní služby emisia CP na účte majiteľa nemá žiadne obmedzenia. Požiadavka služby bola akceptovaná a zmena stavu prevedená k 22. 10. 1997 (č. l. 189). Odvolací súd ani výsluchom svedkyne – exekútorky nezistil rozpor medzi obsahom listiny na č. l. 189 spisu, ktorá potvrdzuje zrealizovanie žiadosti exekútorky o odblokovanie akcií, t. j. o zrušenie pozastavenia práva

nakladať s cennými papiermi s obsahom výpovede svedkyne, ktorá uviedla, že požiadala žalovaného o odblokovanie akcií a žalovaný jej žiadosť akceptoval. Za tohto skutkového stavu mal odvolací súd za preukázané, že žalovaný postupoval v súlade so zákonom o cenných papieroch č. 600/1992 Zb. v platnom znení v rozhodnom čase, a preto sa nedopustil porušenia povinností, vyplývajúcich mu z tohto zákona, čo je nesplnenie základnej podmienky, skúmanej pre vznik škody žalobcovi.

Odvolací súd z uvedeného dôvodu rozhodnutie súdu prvého stupňa v zmysle ust. § 220 O. s. p. zmenil a návrh ako nedôvodný proti žalovanému zamietol.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a navrhol ho zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Žalobca na zdôvodnenie dovolania uviedol:

Rozsudok odvolacieho súdu je nesprávny, keďže spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, vyplývajúcom z nižšie uvedených skutočností.

Je nesporné, že žalovaný na základe listu súdnej exekútorke JUDr. E. zo dňa 01. 07. 1997, označeného ako „Pozastavenie výkonu práva nakladať so zaknihovanými cennými papiermi“ (ďalej len „Príkaz“) v súlade so Zákonom o CP, zaregistroval dňa 08. 08. 1997 pozastavenia výkonu práva nakladať so špecifikovanými cennými papiermi povinného – spoločnosti C. Platnosť uvedeného pozastavenia výkonu bola stanovená do 31. 12. 2005. Je zároveň potrebné podotknúť, že žalovanému bolo so zadaním Príkazu súdnej exekútorke doručené aj Upovedomenie súdnej exekútorke o začatí exekúcie spôsobom predaja predmetných cenných papierov povinného v exekučnom konaní – spoločnosti C.

Súdna exekútorke dňa 08. 09. 1997 oznámila žalovanému listom, označeným ako „Exekučný predaj CP – žiadosť o odblokovanie zaknihovaných CP“ svoj postup pri exekúcii (ďalej len „Žiadosť súdnej exekútorke“). Pritom v uvedenom liste uviedla, že „vydaním exekučného príkazu na predaj uvedených cenných papierov dňa 02. 09. 1997 som zároveň zadala obchodníkovi s cennými papiermi – C. – príkaz na predaj cenných papierov. Aby uvedený predaj CP bolo možné uskutočniť a uspokojiť tak pohľadávku oprávneného, žiadam Vás o odblokovanie pozastavenia výkonu práva nakladať so zaknihovanými cennými papiermi“. Súdna exekútorke dňa 09. 09. 1997 podala u žalovaného zároveň vyplnené

a podpísané tlačivo „Služby SCP/2“, pričom prílohou tohto tlačiva bol zároveň Exekučný príkaz EX 552/97 zo dňa 02. 09. 1997, vydaný na základe ustanovení §§ 131 – 133 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v relevantnom znení (ďalej len „Exekučný poriadok“).

Podľa nášho názoru nemožno považovať ani Žiadosť súdnej exekútorke a ani vyplnený formulár „Služby SCP/2“ (ktorý navyše ani neobsahoval v kolónke kód služby príkaz na zrušenie práva nakladať so zaknihovanými cennými papiermi) adresované žalovanému ako nepodmienené a účelovo neviazané príkazy v zmysle ustanovenia § 27 ods. 7 Zákona o CP. Pre cenné papiere je pritom typické, že na zachovanie alebo výkon práv z nich vyplývajúcich treba vykonať presne predpísané nezameniteľne formulované právne úkony, aby nevznikli žiadne pochybnosti o ich obsahu.

V tejto súvislosti si dovoľujeme rovnako poukázať na skutočnosť, že záver Odvolacieho súdu, vyjadrený v odôvodnení Rozsudku o opätovnom zopakovaní totožnosti obsahu Žiadosti súdnej exekútorke s obsahom Príkazu, sa nezakladá na pravde. Žiadosť súdnej exekútorke bola *expressis verbis* účelovo viazaná výlučne na uspokojenie pohľadávky oprávneného v rámci vedeného exekučného konania. Dôkazom uvedenej skutočnosti je i svedecká výpoveď súdnej exekútorke, podaná na pojednávaní, konanom na Odvolacom súde dňa 23. 01. 2008, kde súdna exekútorke na otázku právnej zástupkyne žalovaného uviedla, že k odblokovaniu zo strany exekútora muselo dôjsť, lebo akcie nebolo možné predáť, ale všeobecný zákaz, a teda súčinnosť s exekútorom, vydaná v príkaze po začatí exekúcie tu bol naďalej. Súdna exekútorke zároveň podotkla, že uvedená súčinnosť mala naďalej vyplývať priamo zo zákona a nepredpokladala, že by sa akcie predávali bez súčinnosti súdneho exekútora.

Máme za to, že bez ohľadu na protiprávne zrušenie Príkazu zo strany žalovaného bol žalovaný naďalej viazaný v rámci poskytovania súčinnosti právoplatným a vykonateľným exekučným príkazom súdnej exekútorke. V rozpore s uvedenou okolnosťou žalovaný dňa 24. 10. 1997 protiprávne vykonal registráciu prevodu predmetných cenných papierov medzi povinným (spoločnosťou C.) a treťou osobou (spoločnosťou T.). Žalovaný teda vykonal registráciu prevodu cenných papierov povinného, pričom si bol nevyhnutne vedomý

skutočnosti, že tieto cenné papiere sú predmetom exekučného konania a povinný nie je oprávnený s nimi nakladať.

V zmysle ustanovenia § 133 Exekučného poriadku „realizáciu pohľadávky z cenných papierov vykoná exekútor realizačnými úkonmi, primeranými povahe týchto listín. Všetky úkony pri nakladaní s cennými papiermi robí namiesto povinného exekútor“.

Máme za to, že žalovaný uvedeným konaním porušil zákonné ustanovenia §§ 131 – 133 Exekučného poriadku, ako i zákonné ustanovenie § 27 ods. 6 Zákona o CP.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného si zároveň dovoľujeme poukázať na skutočnosť, že evidenciu zaknihovaných cenných papierov viedlo stredisko cenných papierov na účtoch majiteľov cenných papierov, pričom na základe ustanovenia § 59 ods. 1 písm. d/ Zákona o CP tento účet obsahoval aj osoby, oprávnené nakladať s cennými papiermi, evidovanými na účte a rozsah tohto ich oprávnenia, ako aj osoby oprávnené požadovať údaje o týchto cenných papieroch a rozsah tohto ich oprávnenia

Z povahy vedenia evidencie zaknihovaných cenných papierov, ako aj z príslušných ustanovení Zákona o CP jednoznačne vyplýva, že žalovaný svoju evidenčnú činnosť vykonával na základe podkladov, ktoré mu boli poskytnuté. Podľa ustanovenia § 56 ods. 6 zákona o CP „na výkon svojej činnosti má stredisko cenných papierov právo na poskytnutie všetkých potrebných podkladov od majiteľov cenných papierov, emitentov, obchodníkov s cennými papiermi, organizátorov verejného trhu, prípadne od ďalších osôb. Ak z tohto alebo z osobitného zákona nevyplýva niečo iné, ide neposkytnutie týchto podkladov, ich oneskorené, nesprávne alebo neúplné poskytnutie, alebo poskytnutie v inej ako požadovanej forme na ťarchu toho, kto je povinný ich poskytnúť.“

Na základe uvedeného ustanovenia malo teda stredisko cenných papierov jednak právo na poskytnutie všetkých potrebných podkladov, ale s týmto jeho právom bola nevyhnutne spojená i povinnosť viesť riadne evidenciu na základe týchto podkladov. Tento postup slúžil na to, aby nemohlo dôjsť ku vzniku škody oprávnených osôb zo zaknihovaných cenných papierov neoprávneným zásahom osôb, ktoré nemali oprávnenie konať v ich mene.

Žalovaný v rozpore s uvedenými skutočnosťami nevykonával na základe podkladov zaslaných mu súdnou exekútkou (konkrétne Upovedomenia o začatí exekúcie spôsobom predaja predmetných cenných papierov povinného – spoločnosti C. a Exekučného príkazu EX 552/97 zo dňa 02. 09. 1997, vydaného na základe ustanovení § 131 – 133 Exekučného poriadku) vo svojej evidencii zmenu osoby oprávnenej nakladať s evidovanými cennými papiermi, ktorou sa namiesto povinného v exekučnom konaní stala v zmysle ustanovenia § 133 druhá veta Exekučného poriadku výlučne súdna exekútkou. Nebyť porušenia tejto povinnosti žalovaného, nedošlo by dňa 24. 10. 1997 k protiprávnemu vykonaniu registrácie prevodu predmetných cenných papierov medzi povinným v exekučnom konaní a treťou osobou.

Podľa ustanovenia § 67 Zákona o CP stredisko cenných papierov zodpovedá za škodu, ktorá vznikla osobám, ktorých účty a registre vedie, v dôsledku chyby alebo neúplnosti v jeho evidencii, ibaže túto škodu spôsobila iná osoba, ktorá neplnila povinnosti za stredisko.

Zároveň si dovoľujeme podotknúť, že nielen zákonnou, ale aj zmluvnou povinnosťou žalovaného bolo viesť cenné papiere na účte majiteľa cenných papierov, a to až do momentu, kým osoba, oprávnená nakladať s týmito cennými papiermi, nedala príkaz na ich prevod, resp. kým nedošlo ku zmene ich majiteľa na základe iných právnych skutočností. V zmysle ustanovenia § 58 ods. 5 Zákona o CP právny vzťah medzi majiteľom účtu a strediskom sa spravuje týmto zákonom (poznámka: t. j. Zákomom o CP) a Obchodným zákonníkom.

Pokiaľ teda žalovaný bez príkazu osoby oprávnenej nakladať s cennými papiermi uskutočnil v evidencii cenných papierov zmenu ich majiteľa, porušil tým zároveň aj zmluvnú povinnosť evidovať cenné papiere na jeho účte. V dôsledku uvedeného žalovaný objektívne zodpovedá za škodu, ktorá porušením tejto povinnosti vznikla.

Máme za to, že žalovaný uvedeným konaním porušil zákonné ustanovenie § 67 Zákona o CP.

Podľa ustanovenia § 415 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

Na základe ustanovenia § 420 ods. 1 OZ každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

Zodpovednosť za škodu a jej náhrada rovnako vyplýva z ustanovenia § 373 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“), na základe ktorého kto poruší svoju povinnosť so zväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, ibaže preukáže, že porušenie povinností bolo spôsobené okolnosťami, vylučujúcimi zodpovednosť.

V zmysle uvedených zákonných ustanovení je podľa nášho názoru potrebné dôvodiť, že žalovaný mal konať v súlade so zmyslom a účelom jeho špecifického postavenia na základe Zákona o CP, z čoho vyplývala tiež jeho prevenčná povinnosť bez ohľadu na iné právne a skutkové súvislosti. Povinnosť žalovaného konať v súlade s ustanovením § 415 OZ vyplýva i z ustanovenia § 89 Zákona o CP, ktorý ohľadne škody odkazuje na ustanovenie ObZ o náhrade škody a vzhľadom k nedostatku komplexnej špeciálnej úpravy v ňom obsiahnutej, je potrebné vychádzať ohľadne prevencie škôd zo všeobecných ustanovení OZ.

Navyše, v prípade aplikácie ustanovení o náhrade škody podľa ObZ, by si žalovaný zároveň nespĺnil notifikačnú povinnosť podľa ustanovenia § 377 ObZ, ktorej nerešpektovanie (nesplnenie) zakladá zodpovednosť za škodu. Na základe ustanovenia § 377 ods. 1 ObZ totiž strana, ktorá porušuje svoju povinnosť, alebo ktorá s prihliadnutím na všetky okolnosti má vedieť, že poruší svoju povinnosť zo zväzkového vzťahu, je povinná oznámiť druhej strane povahu prekážky, ktorá jej bráni alebo bude brániť v plnení povinností, a o jej dôsledkoch. Správa sa musí podať bez zbytočného odkladu po tom, čo sa povinná strana o prekážke dozvedela, alebo pri náležitej starostlivosti mohla dozvedieť. Podľa ustanovenia § 377 ods. 2 ObZ, ak povinná strana túto povinnosť nespĺní, alebo oprávnenej strane nie je správa včas doručená, má poškodená strana nárok na náhradu škody, ktorá jej tým vznikla.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, že smeruje proti rozhodnutiu, proti

ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný, dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolacie námietky súd dôvodné.

Dovolací súd vo svojom predchádzajúcom rozsudku podrobne uviedol, za akých podmienok v danom prípade prichádza zodpovednosť žalovaného za uplatnené škody a tiež vyslovil právny názor, za akých podmienok táto zodpovednosť nie je daná. V tomto smere dovolací súd predovšetkým poukázal na znenie ust. § 27 ods. 6 zák. č. 600/1992 Zb., z ktorého vyvodil záver, že ak stredisko (právny predchodca žalovaného) vykoná registráciu prevodu zaknihovaného cenného papiera po dobu zaregistrovaného pozastavenia výkonu práva nakladať so zaknihovaným cenným papierom, poruší povinnosť. Následne dovolací súd konštatoval nedostatky v skutkových zisteniach a pokiaľ by následne súd dospel k záveru, že žalovaný na základe žiadosti súdnej exekútorky (č. l. 31) z hľadiska obsahu nemal túto žiadosť akceptovať ako príkaz oprávnenej osoby s odkazom na ustanovenie § 27 ods. 7 zákona o cenných papieroch, ako žiadosť na zápis zániku zaregistrovaného pozastavenia výkonu práva nakladať s cenným papierom, potom by k zániku zaregistrovaného pozastavenia výkonu práva nakladať s cennými papiermi nedošlo. V takom prípade úkon žalovaného z 24. 10. 1997 by bol porušením povinnosti v zmysle § 27 ods. 6 cit. zák.

Dovolací súd po skutkovej aj právnej stránke v celom rozsahu zotrváva na obsahu svojho predchádzajúceho rozhodnutia z 27. 11. 2006 (č. l. 337), pričom vyššie citoval najmä tie časti, s ktorými odvolací súd sa vôbec nevyporiadal. Súd prvého stupňa po tom, čo vo veci rozhodol dovolací súd, ďalšie dokazovanie nevykonal, vyhodnotil doterajšie dokazovanie a na základe toho žalobe vyhovel. Odvolací súd na pojednávaní vypočul súdnu exekútorku, z ktorej výpovede odvolací súd hodnotil iba tú časť, že keď uviedla, že žalovaného požiadala o odblokovanie akcií a žalovaný je žiadosť akceptoval. Za tohto skutkového stavu mal odvolací súd za preukázané, že žalovaný postupoval v súlade so zákonom. Tento záver odvolacieho súdu však z obsahu spisu vôbec nevyplýva a je vo výslovnom rozpore s výpoveďou súdnej exekútorky. Táto totiž ďalej uviedla, že v danom prípade išlo o predaj akcií, ktoré nemôže speňažovať exekútor, ale len špeciálne na to určená osoba, a to obchodník s cennými papiermi, ... ale všeobecný zákaz, a teda súčinnosť s exekútorom vydaná v príkaze po začatí exekúcie, tu bol naďalej. Teda exekútorka v tejto výpovedi v podstate iba potvrdila obsah svojho pokynu z 08. 09. 1997 (č. l. 187, 188), že o odblokovanie pozastavenie

nežiadala vo všeobecnej rovine, ale výlučne v súvislosti s tým, že zaslala obchodníkovi s cennými papiermi príkaz na predaj cenných papierov, zrejme teda, že ide o odblokovanie len pre tento prípad, ako na to poukazuje dovolateľ

Z vedeného vyplýva, že v danej veci neboli splnené podmienky na zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa. Navyiac odvolací súd ani sa nezaoberal s otázkou, či exekútorka za účelom predaja cenných papierov v rámci exekúcie mala postupovať inak, akým iným konkrétnym spôsobom, či žalovaný pre takýto postup mal zavedený osobitný kód, prípadne ako žalovaný postupoval v obdobných prípadoch, keď išlo o predaj cenných papierov v rámci exekúcie.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 2 O. s. p. napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. decembra 2009

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu